

بررسی صنعت دامپروری ازبکستان

❖ جایگاه صنعت دامپروری در اقتصاد ازبکستان

دامپروری یکی از مهم‌ترین زیربخش‌های کشاورزی ازبکستان محسوب می‌شود و نقش اساسی در تأمین امنیت غذایی، اشتغال روستایی و توسعه صنایع غذایی این کشور دارد. طی سال‌های اخیر، دولت ازبکستان در چارچوب **استراتژی توسعه ازبکستان تا سال ۲۰۳۰**، برنامه‌های توسعه زنجیره ارزش کشاورزی و مصوبات ریاست‌جمهوری در سال‌های ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶، سرمایه‌گذاری گسترده‌ای در توسعه دامپروری صنعتی، بهبود نژاد دام، افزایش تولید خوراک دام، توسعه صنایع فرآوری گوشت و لبنیات، ارتقای استانداردهای بهداشتی و توسعه صادرات محصولات دامی انجام داده است.

بر اساس آمار کمیته ملی آمار جمهوری ازبکستان، ارزش کل تولیدات بخش کشاورزی، جنگلداری و شیلات در سال ۲۰۲۵ به حدود **۵۳۸.۹ تریلیون صوم** (حدود ۴۴.۹ میلیارد دلار) رسید که نسبت به سال قبل حدود ۴.۴ درصد (به قیمت‌های ثابت) رشد داشت. از این میزان، حدود ۲۸۱ تا ۲۸۲ **تریلیون صوم** (حدود ۲۳.۴ تا ۲۳.۵ میلیارد دلار) به تولیدات دامپروری اختصاص داشته که نشان می‌دهد دامپروری بیش از نیمی از ارزش تولیدات کشاورزی کشور را تشکیل می‌دهد. در سال‌های اخیر، سیاست دولت از تمرکز صرف بر افزایش تعداد دام به سمت **افزایش بهره‌وری، اصلاح نژاد، توسعه زنجیره ارزش، افزایش فرآوری، ارتقای استانداردهای بهداشتی و توسعه صادرات محصولات دارای ارزش افزوده** تغییر یافته است.

❖ وضعیت جمعیت دام و تولید محصولات دامی

بر اساس آخرین داده‌های کمیته ملی آمار جمهوری ازبکستان در تاریخ اول ژانویه ۲۰۲۶، جمعیت دام کشور شامل ۱۴.۵۲ میلیون رأس گاو و گوساله، ۲۴.۹۷ میلیون رأس گوسفند و بز، ۱۱۸.۶۵ میلیون قطعه طیور و ۲۹۹.۶ هزار رأس اسب بوده است. جمعیت گاو نسبت به سال قبل ۰.۹ درصد و جمعیت طیور ۱۰.۶ درصد افزایش یافته است.

تولید محصولات اصلی دامپروری در سال ۲۰۲۵ عبارت است از:

- تولید گوشت (وزن زنده): حدود ۳.۰۵ میلیون تن
- تولید شیر: حدود ۱۲.۳ میلیون تن
- تولید تخم‌مرغ: بیش از ۸.۵ میلیارد عدد
- تولید پشم: بیش از ۳۷ هزار تن

در سه‌ماهه نخست سال ۲۰۲۶ نیز روند رشد تولید گوشت، شیر و تخم‌مرغ نسبت به مدت مشابه سال قبل ادامه یافت و آمار رسمی کمیته ملی آمار افزایش تولید این محصولات را تأیید می‌کند.

❖ ساختار تولید دام در ازبکستان

یکی از ویژگی‌های منحصربه‌فرد دامپروری ازبکستان، سهم بالای مزارع دهقانی و خانوادگی در تولید محصولات دامی است. بر اساس گزارش سالانه کمیته ملی آمار جمهوری ازبکستان برای سال ۲۰۲۵، حدود ۸۱.۳ درصد گوشت، ۹۰.۶ درصد شیر و حدود ۶۱ درصد تخم‌مرغ کشور توسط مزارع دهقانی و خانوادگی تولید می‌شود که نشان‌دهنده نقش محوری این واحدهای کوچک در تأمین امنیت غذایی کشور است.

اگرچه خانوارهای روستایی همچنان تولیدکننده اصلی محصولات دامی هستند، اما سهم مجتمع‌های صنعتی، مزارع تخصصی و خوشه‌های دامپروری به‌واسطه اجرای پروژه‌های سرمایه‌گذاری، اصلاح نژاد، توسعه خوراک دام و حمایت‌های مالی دولت در حال افزایش است.

دولت از طریق توسعه خوشه‌های دامپروری (Livestock Clusters)، اعطای تسهیلات اعتباری، یارانه‌های اصلاح نژاد، مشوق‌های مالیاتی، توسعه سامانه‌های دیجیتال شناسایی دام و جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، در پی افزایش سهم تولید صنعتی، ارتقای بهره‌وری و تکمیل زنجیره ارزش در بخش دامپروری است. فعالیت‌های دامپروری تقریباً در تمامی استان‌های ازبکستان انجام می‌شود، اما تمرکز تولید در برخی مناطق بیشتر است. بر اساس آمار کمیته ملی آمار جمهوری ازبکستان (۲۰۲۵) و گزارش‌های وزارت کشاورزی، استان‌های سمرقند، قشقه‌دریا، تاشکند، اندیجان و فرغانه مهم‌ترین مراکز پرورش گاو و تولید شیر کشور به شمار می‌روند و سهم قابل توجهی در تولید دام سنگین و محصولات لبنی دارند. در مقابل، استان‌های بخارا، نوایی و جمهوری قره‌قالپاقستان به دلیل برخورداری از مراتع طبیعی وسیع، قطب اصلی پرورش گوسفند، بز، گوسفند قره‌کول و شتر محسوب می‌شوند. به طور کلی، مناطق شرقی و پرجمعیت ازبکستان به دلیل دسترسی بهتر به منابع آب، خوراک دام و بازار مصرف، در تولید شیر و دام سنگین مزیت نسبی دارند؛ در حالی که مناطق غربی و نیمه‌بیابانی با تکیه بر مراتع طبیعی، ظرفیت بالاتری برای توسعه دام سبک، دام‌های مقاوم به خشکی دارند.

❖ بازار مصرف گوشت قرمز در ازبکستان

ازبکستان با جمعیتی بیش از ۳۷ میلیون نفر در سال ۲۰۲۶، بزرگ‌ترین بازار مصرف محصولات غذایی در آسیای مرکزی محسوب می‌شود. رشد جمعیت، افزایش درآمد خانوارها و شهرنشینی موجب شده است تقاضا برای گوشت، به‌ویژه گوشت گاو، طی سال‌های اخیر روندی افزایشی داشته باشد. با وجود رشد تولید داخلی، افزایش مصرف موجب شده است واردات گوشت نیز به‌ویژه در سال ۲۰۲۵ رشد قابل توجهی داشته باشد.

در الگوی مصرف گوشت، گوشت گاو اصلی‌ترین گوشت قرمز مصرفی خانوارهای ازبکستان است و پس از آن گوشت گوسفند قرار دارد. مصرف گوشت بز و شتر سهم محدودی در بازار دارد و عمدتاً به برخی مناطق روستایی محدود می‌شود.

بخش عمده مصرف گوشت به صورت گوشت تازه عرضه شده در بازارهای سنتی و قصابی‌ها است و سهم محصولات فرآوری شده مانند سوسیس، کالباس، گوشت بسته‌بندی شده و غذاهای آماده، اگرچه رو به افزایش است، اما همچنان نسبت به کشورهای توسعه‌یافته پایین‌تر است.

بازار گوشت ازبکستان همچنان بازاری سنتی است و برآوردها نشان می‌دهد حدود ۸۰ تا ۸۵ درصد گوشت از طریق بازارهای محلی، قصابی‌ها و کشتار روزانه عرضه می‌شود و سهم فروشگاه‌های زنجیره‌ای و محصولات بسته‌بندی شده هنوز محدود است. به همین دلیل، توسعه کشتارگاه‌های صنعتی، بسته‌بندی و زنجیره سرد از اولویت‌های اصلی دولت برای ارتقای کیفیت و کاهش ضایعات محسوب می‌شود.

در سال ۲۰۲۵ قیمت خرده‌فروشی گوشت گاو و گوسفند در بازارهای معمولی عمدتاً بین ۹۰ تا ۹۵ هزار صوم (حدود ۷.۵ تا ۷.۹ دلار) برای هر کیلوگرم بود و در فروشگاه‌های زنجیره‌ای به ۹۵ تا ۱۰۰ هزار صوم (حدود ۷.۹ تا ۸.۳ دلار) می‌رسید؛ در مقابل، گوشت یارانه‌ای در برخی بازارها با قیمت ۶۵ تا ۷۵ هزار صوم (حدود ۵.۴ تا ۶.۳ دلار) عرضه می‌شد. بر اساس آخرین آمار کمیته ملی آمار جمهوری ازبکستان، در ماه مه ۲۰۲۶ قیمت گوشت قرمز همچنان روندی افزایشی داشت؛ به گونه‌ای که قیمت گوشت گاو بدون استخوان نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲۰.۵ درصد، گوشت گاو با استخوان ۱۹ درصد و گوشت گوسفند ۲۲.۸ درصد افزایش یافت. همچنین، قیمت خرده‌فروشی گوشت گوسفند در حال حاضر حدود ۱۵۰ تا ۱۷۰ هزار صوم و گوشت گاو ۱۲۰ تا ۱۴۰ هزار صوم می‌باشد.

❖ صنایع فرآوری گوشت، مجتمع‌های دامپروری و خوشه‌های کشاورزی

توسعه صنایع فرآوری گوشت و لبنیات یکی از محورهای اصلی سیاست کشاورزی دولت ازبکستان در چارچوب استراتژی توسعه جمهوری ازبکستان تا سال ۲۰۳۰ و برنامه‌های تحول بخش کشاورزی است. این سیاست‌ها با هدف افزایش ارزش افزوده محصولات دامی، کاهش ضایعات، ارتقای استانداردهای بهداشتی، توسعه صادرات و جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در زنجیره ارزش دامپروری اجرا می‌شوند. بر اساس برنامه‌های وزارت کشاورزی و وزارت سرمایه‌گذاری، صنعت و تجارت، توسعه کشتارگاه‌های صنعتی، صنایع لبنی، مراکز بسته‌بندی، زنجیره سرد و مجتمع‌های یکپارچه دامپروری همچنان از اولویت‌های اصلی دولت است.

یکی از مهم‌ترین اصلاحات ساختاری، توسعه خوشه‌های دامپروری (Livestock Agro-clusters) است. بر اساس مصوبات ریاست جمهوری و برنامه‌های کمیته توسعه دامپزشکی و دامپروری، این خوشه‌ها کل زنجیره تولید از اصلاح نژاد، تولید خوراک دام، پرورش، خدمات دامپزشکی، فرآوری، بسته‌بندی تا صادرات را در بر می‌گیرند. همچنین در اصلاحات ابلاغ شده در سال ۲۰۲۶، مشوق‌هایی برای توسعه پایگاه تولید خوراک دام، تخصیص اراضی، احداث واحدهای صنعتی و توسعه زیرساخت‌های دامپروری پیش‌بینی شده است.

بر اساس گزارش رسمی کمیته توسعه دامپزشکی و دامپروری، در سال ۲۰۲۵ تعداد ۱۰۰۹۹ پروژه به ارزش ۵.۲ تریلیون صوم (حدود ۴۳۳ میلیون دلار) در حوزه دامپروری، تولید خوراک دام، صنایع لبنی و فرآوری محصولات دامی

اجرا شد. همچنین برای سال ۲۰۲۶ اجرای ۱۵۰۰ پروژه جدید به ارزش ۵.۵ تریلیون سوم (حدود ۴۵۸ میلیون دلار) برنامه‌ریزی شده است. این پروژه‌ها شامل احداث دامداری‌های صنعتی، توسعه واحدهای خوراک دام، اصلاح نژاد، توسعه خدمات دامپزشکی، ایجاد صنایع فرآوری و تکمیل زیرساخت‌های صادراتی هستند. (ارقام فوق اهداف و برنامه‌های رسمی دولت برای سال ۲۰۲۶ هستند و بخشی از آنها هنوز در مرحله اجرا قرار دارند).

در میان پروژه‌های شاخص، پروژه یکپارچه دامپروری و صنایع غذایی استان قشقهدریا از مهم‌ترین طرح‌های معرفی‌شده توسط وزارت سرمایه‌گذاری، صنعت و تجارت محسوب می‌شود. بر اساس اسناد معرفی پروژه، این طرح با سرمایه‌گذاری پیش‌بینی‌شده ۳۸۰ میلیون دلار، توسعه زنجیره کامل تولید از تولید خوراک دام تا فرآوری و صادرات محصولات دامی را هدف قرار داده است. همچنین ظرفیت طراحی کارخانه خوراک دام ۵۰۰ هزار تن در سال، درآمد سالانه حدود ۲۵۳.۵ میلیون دلار و ایجاد حدود ۲۰۵۰۰ فرصت شغلی مستقیم برای این پروژه برآورد شده است. این ارقام صرفاً برآوردهای اقتصادی همان پروژه بوده و نباید به‌عنوان عملکرد کل صنعت دامپروری ازبکستان تلقی شوند.

توسعه زنجیره سرد، سردخانه‌ها، ناوگان حمل‌ونقل یخچال‌دار، مراکز لجستیکی، سامانه‌های ردیابی و کنترل کیفیت نیز از اولویت‌های دولت برای کاهش ضایعات، ارتقای کیفیت محصولات و توسعه صادرات محسوب می‌شود.

در حوزه سرمایه‌گذاری خارجی، مهم‌ترین پروژه‌های فعال این بخش تا ژوئن ۲۰۲۶ با مشارکت بانک جهانی (World Bank)، بانک توسعه آسیایی (ADB)، صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی (IFAD)، آژانس توسعه فرانسه (AFD)، آژانس همکاری بین‌المللی ژاپن (JICA) و بانک توسعه اسلامی (IsDB) در حال اجرا است. این پروژه‌ها بر اصلاح نژاد، توسعه دامداری صنعتی، افزایش ظرفیت فرآوری، بهبود خدمات دامپزشکی، توسعه زیرساخت‌های صادراتی و ارتقای بهره‌وری تمرکز دارند.

❖ تجارت خارجی محصولات دامی

با وجود رشد مستمر تولید داخلی، ازبکستان همچنان یکی از واردکنندگان خالص گوشت و برخی نهادهای دامپروری محسوب می‌شود. سیاست دولت در سال‌های اخیر بر افزایش خودکفایی در تولید گوشت و شیر، توسعه صنایع فرآوری، ارتقای استانداردهای دامپزشکی، توسعه زنجیره سرد و افزایش صادرات محصولات دارای ارزش افزوده متمرکز بوده است. در همین راستا، دولت تلاش می‌کند به‌تدریج از صادرات دام زنده به سمت صادرات گوشت، لبنیات و سایر محصولات فرآوری‌شده حرکت کند.

بر اساس آمار رسمی کمیته گمرک جمهوری ازبکستان، ارزش واردات گوشت و فرآورده‌های گوشتی در سال ۲۰۲۵ به حدود ۸۶۹ میلیون دلار رسید که بالاترین میزان ثبت‌شده در سال‌های اخیر است. این افزایش عمدتاً ناشی از رشد تقاضای داخلی، افزایش قیمت جهانی گوشت و تداوم نیاز به واردات گوشت گاو بوده است. در دو ماه نخست سال ۲۰۲۶

نیز واردات این محصولات به ۱۵۶.۹ میلیون دلار رسید که نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۲۵) ۸۹.۲ میلیون دلار (حدود ۷۶ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در سال‌های اخیر، قزاقستان، بلاروس و روسیه مهم‌ترین تأمین‌کنندگان گوشت و دام مولد ازبکستان بوده‌اند و بخشی از تجهیزات دامداری، مواد ژنتیکی و افزودنی‌های خوراک دام نیز از کشورهای اروپایی نظیر آلمان، هلند، اتریش و مجارستان وارد می‌شود. در مقابل، مهم‌ترین بازارهای صادراتی محصولات دامی ازبکستان شامل قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان، ترکمنستان، افغانستان، روسیه و به تدریج برخی کشورهای حوزه خلیج فارس است.

در چارچوب برنامه‌های توسعه تا سال ۲۰۳۰، دولت افزایش سهم فرآوری صنعتی گوشت از حدود ۱۶ درصد به ۲۵ درصد و شیر به ۳۲ درصد را هدف‌گذاری کرده است. همچنین در سال ۲۰۲۶ اجرای ۱۰۵۰۰ پروژه به ارزش ۵.۵ تریلیون سوم (حدود ۴۵۸ میلیون دلار (در بخش دامپروری برنامه‌ریزی شده و جذب منابع مالی از بانک توسعه آسیایی (ADB)، آژانس همکاری بین‌المللی ژاپن (JICA) و بانک توسعه اسلامی (IsDB) برای توسعه دامپروری صنعتی، صنایع فرآوری و زیرساخت‌های صادراتی در دستور کار قرار دارد.

شاخص	آخرین وضعیت مستند
واردات گوشت و فرآورده‌های گوشتی (۲۰۲۵)	۸۶۹ میلیون دلار
واردات ژانویه-فوریه ۲۰۲۵	۸۹.۲ میلیون دلار
واردات ژانویه-فوریه ۲۰۲۶	۱۵۶.۹ میلیون دلار
اقلام اصلی وارداتی	گوشت گاو، گوشت مرغ، گوشت گوسفند، دام مولد، مواد ژنتیکی و نهاده‌های دامپروری
مهم‌ترین تأمین‌کنندگان	قزاقستان، بلاروس، روسیه، آلمان، هلند، اتریش، مجارستان
بازارهای اصلی صادراتی	قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان، ترکمنستان، افغانستان، روسیه و کشورهای حوزه خلیج فارس

❖ برنامه‌های دولت و سیاست‌های حمایتی

دولت ازبکستان در چارچوب استراتژی توسعه جمهوری ازبکستان تا سال ۲۰۳۰ و برنامه‌های تحول بخش کشاورزی، مجموعه‌ای از اصلاحات ساختاری را برای توسعه صنعت دامپروری در دستور کار قرار داده است. مهم‌ترین محورهای این برنامه‌ها شامل اصلاح نژاد دام، توسعه تلقیح مصنوعی، افزایش تولید خوراک دام، احیای مراتع، توسعه دامداری‌های صنعتی، افزایش بهره‌وری، توسعه خدمات دامپزشکی، دیجیتالی‌سازی سامانه‌های شناسایی دام، توسعه بیمه دام و افزایش صادرات محصولات دامی است.

بر اساس فرمان‌ها و مصوبات ریاست جمهوری، از اول ژوئن ۲۰۲۶ تا اول ژانویه ۲۰۲۹ واردات دام‌های اصلاح‌نژاد از مالیات بر ارزش افزوده (VAT) معاف شده است. همچنین دولت برای سرمایه‌گذاری در احداث دامداری‌های صنعتی،

واحدهای تولید خوراک دام، صنایع فرآوری، اصلاح نژاد و تجهیزات نوین دامپروری، تسهیلات اعتباری، یارانه‌های اصلاح نژاد، مشوق‌های مالیاتی و حمایت‌های گمرکی در نظر گرفته است.

بر اساس گزارش کمیته توسعه دامپزشکی و دامپروری جمهوری ازبکستان، در سال ۲۰۲۵ تعداد ۱۰۰۹۹ پروژه به ارزش ۵.۲ تریلیون سوم (حدود ۴۳۳ میلیون دلار) در بخش دامپروری اجرا شد و برای سال ۲۰۲۶ نیز اجرای ۱۰۵۰۰ پروژه جدید به ارزش ۵.۵ تریلیون سوم (حدود ۴۵۸ میلیون دلار) برنامه‌ریزی شده است.

❖ چالش‌های اصلی صنعت دامپروری

با وجود رشد تولید و سرمایه‌گذاری، صنعت دامپروری ازبکستان همچنان با چالش‌های ساختاری متعددی مواجه است. مهم‌ترین این چالش‌ها عبارت‌اند از کمبود منابع آب، کاهش کیفیت مراتع، محدودیت تولید علوفه و خوراک دام، افزایش هزینه نهاده‌های دامی، آثار تغییرات اقلیمی، وابستگی به واردات دام مولد و ژنتیک برتر، بهره‌وری پایین بخشی از دام‌های بومی، محدود بودن ظرفیت فرآوری صنعتی، ضعف زنجیره سرد، پراکندگی تولید در مزارع کوچک و شیوع دوره‌ای برخی بیماری‌های دامی.

علاوه بر این، با وجود افزایش تولید داخلی، تداوم واردات گوشت گاو نشان می‌دهد که رشد تقاضای داخلی همچنان از ظرفیت تولید پیشی گرفته است. از این رو، افزایش بهره‌وری و توسعه واحدهای صنعتی، یکی از اولویت‌های اصلی سیاست‌گذاری دولت محسوب می‌شود.

بر اساس ارزیابی‌های سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (FAO)، بانک جهانی (World Bank) و بانک توسعه آسیایی (ADB)، مهم‌ترین راهکارهای توسعه این بخش شامل مدیریت پایدار مراتع، افزایش تولید خوراک دام، اصلاح نژاد، توسعه دامداری صنعتی، بهبود خدمات دامپزشکی، توسعه زنجیره سرد و گسترش فناوری‌های نوین دامپروری است.

❖ فرصت‌های همکاری‌های ایران و ازبکستان در صنعت دامپروری

رشد تقاضای داخلی، برنامه‌های توسعه دولت تا سال ۲۰۳۰ و اجرای ۱۰۵۰۰ پروژه به ارزش ۵.۵ تریلیون سوم (حدود ۴۵۸ میلیون دلار) در سال ۲۰۲۶، ازبکستان را به یکی از جذاب‌ترین بازارهای آسیای مرکزی برای سرمایه‌گذاری در صنعت دامپروری تبدیل کرده است. دولت با ارائه تسهیلات اعتباری، معافیت‌های مالیاتی، مشوق‌های گمرکی و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی، توسعه دامداری‌های صنعتی، صنایع فرآوری، تولید خوراک دام، اصلاح نژاد و خدمات دامپزشکی را دنبال می‌کند.

با وجود افزایش تولید داخلی، ازبکستان همچنان به واردات گوشت، دام مولد، مواد ژنتیکی، تجهیزات دامداری و برخی نهاده‌های تولید وابسته است. بر اساس آمار کمیته گمرک جمهوری ازبکستان، ارزش واردات گوشت و فرآورده‌های گوشتی در سال ۲۰۲۵ به ۸۶۹ میلیون دلار رسید که بیانگر ظرفیت بالای بازار این کشور برای توسعه تولید و سرمایه‌گذاری است.

در این میان، ایران با برخورداری از ظرفیت مناسب در صنایع دامپروری، تولید دارو و واکسن‌های دامپزشکی، صنایع خوراک دام، ماشین‌آلات و تجهیزات صنایع غذایی، می‌تواند یکی از شرکای مهم ازبکستان در این حوزه باشد. مهم‌ترین زمینه‌های همکاری عبارت‌اند از:

- **صادرات گاوهای تلیسه و همچنین اسب و شتر؛** تقاضای قابل توجهی در این خصوص وجود دارد که با توجه به برخی محدودیت‌های صادراتی کشورمان و برخی مشکلات دیگر نظیر تب برفکی تا کنون به خوبی پاسخ داده نشده است.
- **صادرات کنسانتره، مکمل‌ها و افزودنی‌های خوراکی؛** با توجه به توسعه واحدهای صنعتی دامپروری و افزایش تقاضا برای خوراک باکیفیت .
- **صادرات داروها، واکسن‌ها و محصولات بیولوژیک دامپزشکی؛** در راستای برنامه دولت ازبکستان برای ارتقای نظام بهداشت دام و کنترل بیماری‌های دامی .
- **تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات دامداری و صنایع فرآوری** شامل تجهیزات شیردوشی، سامانه‌های تغذیه، تجهیزات کشتارگاهی، خطوط فرآوری گوشت و لبنیات، تجهیزات بسته‌بندی و زنجیره سرد .
- **همکاری در اصلاح نژاد، تلقیح مصنوعی، انتقال فناوری و آموزش‌های فنی؛** با توجه به اولویت دولت ازبکستان برای افزایش بهره‌وری و بهبود کیفیت ژنتیکی دام .
- **سرمایه‌گذاری مشترک در احداث دامداری‌های صنعتی، کارخانه‌های خوراک دام، صنایع لبنی، کشتارگاه‌های صنعتی، سردخانه‌ها و مراکز لجستیکی .**
- **صادرات خدمات فنی و مهندسی** در زمینه طراحی، ساخت و تجهیز مجتمع‌های دامپروری و صنایع تبدیلی.